

Samfunnsfag 10.trinn 2024/2025

Faglærer: Øivind Åtland

Hovedområder / tverrfaglig temaer	Kompetansemål	Læringsmål	Lærestoff	Arbeidsmåter	Vurderingsform
Kjerneelement: -Undring og utforskning -Samfunnskritisk tenking og sammenhenger -Demokratiforståelse og deltakelse Tverrfaglige temaer: -Folkehelse og livsmestring -Demokrati og medborgerskap	• bruke samfunnsfaglege metodar og digitale ressursar i eigne undersøkingar, presentere funn ved bruk av digitale verktøy og drøfte kor gyldige og relevante funna er • vurdere på kva måtar ulike kjelder gir informasjon om eit samfunnsfagleg tema, og reflektere over korleis algoritmar, einsretta kjelder eller mangel på kjelder kan prege forståinga vår	- gjøre undersøkelser -presentere resultater -drøfte gyldighet og relevans ved funn -lære om kildekritikk	Innføring i temaet i 8. klasse, men holdes ved like og brukes i alle klasser. -Arena 8 kap. 1	Undervisning i plenum Samtaler i plenum Gruppearbeid/-samtaler Arbeid med oppgaver knyttet til tema Skriftlige prøver	Presentasjoner Skriftlige innleveringer Muntlig aktivitet Kunnskapsprøver Muntlige høringer

Kjerneelement: -Undring og utforskning -Samfunnskritisk tenking og sammenhenger -Demokratiforståelse og deltakelse -Bærekraftige samfunn -Identitetsutvikling og fellesskap Tverrfaglige temaer: -Folkehelse og livsmestring -Demokrati og medborgerskap -Bærekraftig utvikling	• drøfte korleis framstillingar av fortida, hendingar og grupper har påverka og påverkar haldningane og handlingane til folk		Alle klasser inkluderer dette læringsmålet i temaene ellers.	Muntlige høringar	
Kjerneelement: -Undring og utforskning -Samfunnskritisk tenking og sammenhenger -Demokratiforståelse og deltakelse -Bærekraftige samfunn	• utforske korleis teknologi har vore og framleis er ein endringsfaktor, og drøfte innverknaden teknologien har hatt og har på enkeltmenneske, samfunn og natur	-kunne fortelle om jordbruks-revolusjonen og den industrielle revolusjonen.			

-Identitetsutvikling og fellesskap Tverrfaglige temaer: -Folkehelse og livsmestring -Demokrati og medborgerskap -Bærekraftig utvikling					
Kjerneelement: -Undring og utforskning -Samfunnskritisk tenking og sammenhenger -Demokratiforståelse og deltakelse -Bærekraftige samfunn -Identitetsutvikling og fellesskap Tverrfaglige temaer: -Folkehelse og livsmestring -Demokrati og medborgerskap -Bærekraftig utvikling	• reflektere over korleis menneske har kjempa og kjempar for endringar i samfunnet og samstundes har vore og er påverka av geografiske forhold og historisk kontekst • samanlikne korleis politiske, geografiske og historiske forhold påverkar levekår, busetjingsmønster og demografi i forskjellige delar av verda i dag	-kunne fortelle om årsaker til den franske revolusjonen -kunne fortelle om hendelsene som førte fram til Norges grunnlov og vidare til unions-oppløsningen -kunne fortelle om og reflektere over demokratiets historie - kunne fortelle om årsaker til og virkninger av imperialismen	10.klasse: - Verdens befolkning – demografi og migrasjon, kap.7		

		-kunne gjøre rede for befolkningsutviklingen i verden -forklare hvorfor mennesker flykter og flytter			
Kjerneelement: -Undring og utforskning -Samfunnskritisk tenking og sammenhenger -Demokratiforståelse og deltakelse -Bærekraftige samfunn -Identitetsutvikling og fellesskap Tverrfaglige temaer: -Folkehelse og livsmestring -Demokrati og medborgerskap -Bærekraftig utvikling	• gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikter og reflektere over om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konfliktane • gjere greie for årsaker til og konsekvensar av terrorhandlingar og folkemord, som holocaust, og reflektere over korleis ekstreme haldningar og ekstreme handlingar kan førebyggjast		10.klasse: - Den kalde krigen – øst mot vest, kap.5 - Utøya – den hjerteformede øya, kap.4 - Midtøsten – konflikt med lange røtter, kap.6 - Folkemord og terrorisme – hvordan kan det skje? kap.3		

Kjerneelement: -Undring og utforskning -Samfunnskritisk tenking og sammenhenger -Demokratiforståelse og deltakelse -Bærekraftige samfunn -Identitetsutvikling og fellesskap Tverrfaglige temaer: -Folkehelse og livsmestring -Demokrati og medborgerskap -Bærekraftig utvikling	• utforske og beskrive korleis menneske- og urfolks rettar og andre internasjonale avtalar og samarbeid har betydning for nasjonal politikk, livet til menneske, likestilling og likeverd • gjere greie for fornorsking av samane og dei nasjonale minoritetane og uretten dei har vore utsette for, og reflektere over kva konsekvensar det har hatt og har på individ- og samfunnsnivå				
Kjerneelement: -Undring og utforskning -Samfunnskritisk tenking og sammenhenger -Demokratiforståelse og deltakelse	• beskrive ulike dimensjonar ved berekraftig utvikling og korleis dei påverkar kvarandre, og presentere tiltak for meir berekraftige samfunn	- lære om bærekraftig utvikling og bruk av ressurser	10.klasse: - Bærekraftig ressursbruk i verden – utfordringer og muligheter, kap.8		

-Bærekraftige samfunn -Identitetsutvikling og fellesskap Tverrfaglige temaer: -Folkehelse og livsmestring -Demokrati og medborgerskap -Bærekraftig utvikling			- Klimaendringer – hva kan vi gjøre? kap.9		
Kjerneelement: -Undring og utforskning -Samfunnskritisk tenking og sammenhenger -Demokratiforståelse og deltakelse -Bærekraftige samfunn -Identitetsutvikling og fellesskap Tverrfaglige temaer: -Folkehelse og livsmestring -Demokrati og medborgerskap	• vurdere korleis arbeid, inntekt og forbruk kan påverke personleg økonomi, levestandard og livskvalitet		10.klasse: -personlig økonomi		

-Bærekraftig utvikling					
Kjerneelement: -Undring og utforskning -Samfunnskritisk tenking og sammenhenger -Demokratiforståelse og deltakelse -Bærekraftige samfunn -Identitetsutvikling og fellesskap Tverrfaglige temaer: -Folkehelse og livsmestring -Demokrati og medborgerskap -Bærekraftig utvikling	• reflektere over likskapar og ulikskapar i identitetar, levesett og kulturuttrykk og drøfte moglegheiter og utfordringar ved mangfald • utforske og reflektere over eigne digitale spor og høvet til å få sletta spora og å verne om retten ein sjølv og andre har til privatliv, personvern og opphavsrett • reflektere over korleis identitet, sjølvbilete og eigne grenser blir utvikla og utfordra i ulike fellesskap, og presentere forslag til korleis ein kan handtere påverknad og uønskte hendingar		10.klasse: - Mangfold, å leve sammen, kap.2		

Kjerneelement: -Undring og utforskning -Samfunnskritisk tenking og sammenhenger -Demokratiforståelse og deltakelse -Bærekraftige samfunn -Identitetsutvikling og fellesskap Tverrfaglige temaer: -Folkehelse og livsmestring -Demokrati og medborgerskap -Bærekraftig utvikling	• reflektere over kva for aktørar som har makt i samfunnet i dag, og korleis desse grunngir standpunkta sine • utforske ulike plattformer for digital samhandling og reflektere over korleis digital deltaking og samhandling påverkar forma på og innhaldet i samfunnsdebatten		10.klasse:		
Kjerneelement: -Undring og utforskning -Samfunnskritisk tenking og sammenhenger -Demokratiforståelse og deltakelse -Bærekraftige samfunn	• beskrive sentrale lover, reglar og normer og drøfte kva konsekvensar brot på desse kan ha for den enkelte og for samfunnet på kort og lang sikt		10.klasse: -Kriminalitet – på kant med loven, kap.1		

-Identitetsutvikling og fellesskap Tverrfaglige temaer: -Folkehelse og livsmestring -Demokrati og medborgerskap -Bærekraftig utvikling					
Kjerneelement: -Undring og utforskning -Samfunnskritisk tenking og sammenhenger -Demokratiforståelse og deltakelse -Bærekraftige samfunn -Identitetsutvikling og fellesskap Tverrfaglige temaer: -Folkehelse og livsmestring -Demokrati og medborgerskap -Bærekraftig utvikling	• beskrive trekk ved det politiske systemet og velferdssamfunnet i Noreg i dag og reflektere over sentrale utfordringer				

Kva det gode liv og det gode samfunn er, er ikkje spørsmål med verdinøytrale svar. Faget må difor gje stort rom for refleksjon rundt kva som er godt og rett i samfunnet, og må klargjere korleis ulike livssyn og tanke-system fører til ulike verdi- og samfunnssyn. Faget byggjer på ei kristen forståing av samfunnet, med ei røyndomsoppfatning og eit menneskesyn som seier at Gud har skapt verda, held henne oppe og er aktiv i menneska sitt liv. I faget skal elevane utforske korleis menneska gjennom sine handlingar kan vere aktive, ansvarlege medarbeidarar i Guds skaparverk. Elevane skal bli bevisste på religionen sin påverknad på etiske haldningar, sosiale strukturar og lover, og spesielt korleis kristen tru, tanke og sed har prega utviklinga i Noreg.

Fordi mennesket er skapt i Guds bilete, har det potensiale til å gjere godt, men på grunn av syndefallet har det og potensiale til å gjere vondt. Elevane skal bli bevisste på korleis menneske kan verte freista til å misbruke makt, og dei skal bli rusta til å ta ansvar for eige og medansvar for andre sitt liv.

Kjennetegn på måloppnåelse i samfunnsfag etter 10.trinn

Lav kompetanse i faget, karakteren 2	God kompetanse i faget, karakteren 4	Framifrå kompetanse i faget, karakteren 6
Eleven bruker gitte sammenhenger mellom geografiske, historiske og nåtidige forhold for å belyse samfunnsfaglige tema/problemstillinger.	Eleven identifiserer og bruker sammenhenger mellom geografiske, historiske og nåtidige forhold for å belyse samfunnsfaglige tema/problemstillinger.	Eleven identifiserer og bruker og kombinerer sammenhenger mellom geografiske, historiske og nåtidige forhold for å belyse samfunnsfaglige tema/problemstillinger.
Eleven finner, og gjengir informasjon fra kilder for å belyse samfunnsfaglige tema/problemstillinger.	Eleven finner, gjengir, og stiller spørsmål ved informasjon fra kilder for å belyse samfunnsfaglige tema/problemstillinger fra flere sider.	Eleven velger, bruker og vurderer informasjon fra kilder og tilgang på kilder for å belyse samfunnsfaglige tema/problemstillinger fra flere sider.
Eleven bruker et begrenset utvalg samfunnsfaglige metoder og begrunner valg av metode.	Eleven bruker forskjellige samfunnsfaglige metoder og reflekterer over valg av metode.	Eleven bruker og tilpasser forskjellige samfunnsfaglige metoder og reflekterer over valg og bruk av metode.
Eleven forklarer ut fra et begrenset utvalg av årsak-virkningsforhold.	Eleven forklarer ut fra flere årsaks- og virkningsforhold.	Eleven forklarer ut fra sammensatte årsaks- og virkningsforhold.
Eleven forklarer gitte handlingsalternativer i fortid, nåtid og fremtid.	Eleven forklarer handlingsalternativer i fortid, nåtid og fremtid og konsekvenser av disse.	Eleven forklarer handlingsalternativer i fortid, nåtid og fremtid og konsekvenser av disse, og identifiserer nyanser

Eleven gjengir ulike perspektiver, herunder lokale, nasjonale og globale, på hendelser og fenomener.	Eleven bruker ulike perspektiver, herunder lokale, nasjonale og globale, i redegjørelser av hendelser og fenomener.	Eleven bruker ulike perspektiver, herunder lokale, nasjonale og globale, for å belyse hendelser og fenomener nyansert.

10. klasse høst 2024

Tids-periode		Tema
August	34	Arena 8 kap.1 Kilder og kildekritikk, bli kjent med fag og temaer.
September	35	Kap.1 Kriminalitet – på kant med loven
	36	
	37	
	38	
	39	
Oktober	40	Kap 2. Mangfold – å leve sammen
	41	Høstferie
	42	Kap.2 Mangfold – å leve sammen

	43	
November	44	Kap.3 Folkemord og terrorisme – hvordan kan det skje?
	45	
	46	
	47	
	48	
Desember	49	Kap.4 Utøya – den hjerteformede øya
	50	
	51	Kap. 5 Den kalde krigen – øst mot vest

10. klasse vår 2025

Tids-periode		Tema
Januar	1	Kap.5 Den kalde krigen – øst mot vest forts.
	2	
	3	
	4	
	5	
Februar	6	Kap.6 Midtøsten – en konflikt med lange røtter
	7	
	8	Vinterferie
	9	Kap.7 Verdens befolkning – demografi og migrasjon
10		
11		
12		
Mars	13	Kap. 8 Bærekraftig ressursbruk i verden – utfordringer og muligheter
	14	
	15	
	16	Kap.9 Klimaendringer – hva kan vi gjøre?
		Påskeferie

	17	Forts. kap. 8 og 9, forberedelse til evt. muntlig eksamen
Mai	18	
	19	
	21	
	22	
Juni	23	
	24	

En uke Polentur kommer i løpet av våren. Dato er foreløpig ikke bestemt.